

Digital Ramavtalsdag
Träffa era upphandlade
verksamheter

Barnkonventionen en ny lag
Hur har Socialstyrelsen
klarat omställningen?

Förstärkt skydd
mot hedersrelaterat
våld och förtryck

Höstläsning
Åtta läsvärda böcker

**6 månader
senare:**
Hur går det för
verksamheterna
under
pandemin?

Ardavan Khoshnood, kriminolog

SÅ SKA DE KRIMINELLA NÄTVERKEN STOPPAS

Istället har skjutningarna tagits över av olika kriminella gäng och en framväxande grupp av lösa kriminella nätverk. Skillnaden mellan gäng och nätverk är stor och många gånger en förklaring till våldseskaleringen.

– Kriminella gäng har funnits länge. De har en tydlig hierarki och starka ledare. Ingen gör någonting utan godkännande från högsta ort. Kriminella nätverk däremot, handlar om att en grupp individer går in i ett nätverk för att till exempel bedriva droghandel. När den affären är klar, så upplöses nätverket och personerna går vidare in i nya temporära nätverk, säger Ardavan.

Han menar att de här personerna inte har någon de svarar upp mot, de är sina egna chefer. Det finns inte heller några lojalitetsband, som det gör hos ett gäng.

– Det här är förklaringen till att vi ser en så kraftig ökning i antalet skjutningar. Det finns inga bestående allianser. Man skjuter en före detta kompanjon om den nya gruppen vill det. Det finns ingen lojalitet som stoppar en sådan handling, förklarar Ardavan.

Förklaringen till framväxten av kriminella nätverk beror på ett fenomen som kallas "maktvakum" förklarar Ardavan.

– När de stora gängen skjuter ihjäl varandra eller polisen lagför dem, så finns det inte längre någon som har makten över staden. När en hel narkotika- eller traffickingmarknad bara ligger där, då går vem som helst in och försöker ta delar av den, berättar Ardavan.

Och de som passar på när fältet är öppet är i huvudsak yngre män. Ardavan förklarar att det handlar om väldigt unga män, omogna och oerfarna, som bara styrs av det som kallas "snabba cash" och ett spännande liv.

– Har vi plötsligt fem, sex unga människor med hög testosteronnivå, med god tillgång till skjutvapen och inga lojalitetsband, då brakar helvetet loss. Som det har gjorts i våra städer..., säger Ardavan.

VAD TROR DÅ ARDAVAN om framtiden. Kommer kriminaliteten framöver styras av dessa lösa nätverk, eller kommer de strukturerade gängen försöka återta sin makt?

– Det finns givetvis de som vill stärka de traditionella gängens position. Så över tid kommer vi nog få se en viss återgång till de strukturella gängen, säger Ardavan.

Han fortsätter att berätta om den speciella si-

tuationen i Malmö:

– Det här är dock inget vi ser vara på gång i Malmö. Det jag tror som motverkar detta är att många unga kriminella inte vill gå in i en gängstruktur. Gänget kräver att du är trogen, att du inordnar dig och samtalar, att du är pragmatisk och det är inte alltid så lockande för de här unga killarna, förklarar han.

När de större gängen eller klanerna tröttnar på att de lösa nätverken snor deras kunder, eller tilldrar sig polisens uppmärksamhet med sina skjutningar försöker de stoppa dem.

– Ibland är det detta som sker, när det plötsligt utbryter täta skjutningar. Då försöker de större gängen stoppa nätverken, säger Ardavan.

Initialt försöker de större organisationerna lösa situationen med samtal men i de flesta fall så fungerar det inte. Varpå de större gängen istället försöker likvidera nätverken.

”Vi skulle kunna införa dödsstraff i Sverige, ha offentliga avrättningar av kriminella, utan att det stoppar nyrekryteringen! Har vi inte med oss det brottsförebyggande arbetet finns det ingen lag i världen som kan stoppa det fortsatta våldet och den ökande kriminaliteten”

– Men våldskapitalet, även hos de lösa nätverken, är så pass stort, att om ett organiserat gäng vill eliminera någon måste de se till att alla inom nätverket verkligen dör, berättar Ardavan vidare.

I och med den stora tillgången till vapen utgör alla ett hot mot alla. Våldet eskalerar, alla slåss för sin bit av staden, och alla slåss mot alla.

FRAMVÄXTEN AV LÖSA kriminella nätverk kan vi se över hela landet, men södra Sverige, och i synnerhet Malmö, har varit i blickfånget för den här typen av skjutningar och våldsbrott de senaste åren. Hur kommer det sig?

– Anledningen till det utsatta läget för Mal-

mö tror jag beror på ett par olika saker. Dels handlar det om att demografin i Malmö ser helt annorlunda ut än vad den gör i Stockholm. Dels finns det inga egentliga förorter i Malmö, här kan du ta dig från den ena delen av stan till den andra med cykel, menar Ardavan.

Malmö utseende, hur staden är geografiskt förtätad, gör att alla påverkas av skjutningarna. Den tredje orsaken Ardavan lyfter fram som förklaring till Malmö speciella situation är stadens närhet till Danmark, och därifrån vidare till hela Europa.

– Det leder till att Malmö blir en attraktiv stad att verka i för kriminella. Det är lättare att smuggla in saker hit, och lättare att fly häriifrån. Det är också förklaringen till att en del av brottsligheten i Malmö har smittat över till Köpenhamn, säger Ardavan.

Inte sällan är det från Malmö droger förs vidare till andra städer, och brottsligheten som finns i Göteborg och Stockholm har ofta kopplingar till Malmö. Det är också brottsligheten i Sverige som påverkar de andra nordiska länderna.

FAKTORER SOM demografi, småskalighet och närhet till kontinenten bidrar alltså till Malmö våldutsatta situation. Men finns det fler förklaringar? Söker sig kriminella till Malmö från övriga landet för att verka där, eller är det miljön som skapar kriminaliteten?

– Det är miljön som är avgörande. Det finns en miljö här som gör det väldigt enkelt för kriminella nätverk att rekrytera, säger Ardavan.

Ardavan berättar om en enkät som föreningen "Communities That Care" utförde på skolungdomar i årskurs 6 – 9 samt årskurs 1 i gymnasiet i södra Malmö. 1.700 elever svarade på enkäten och 13% av dessa svarade att de ansåg sig vara en del av ett kriminellt gäng eller nätverk.

– Det är ett katastrofalt resultat! Även om vi räknar bort några av svaren som trams, är siffran ändå skrämmande hög, fortsätter han.

Det groor också ett enormt polishat på Malmö skolor och i enkäten framkom det att 40% ansåg det vara helt okej att bära skjutvapen.

– Det är vanligt att barn används av kriminella nätverk för att till exempel transportera vapen eller narkotika. Det förekommer överallt, men i Malmö är det väldigt lätt att nyrekrytera, säger Ardavan.

Vetskapen om att försvinner det en minderårig från gatan så står där fyra nya på kö, är baserad på ett mångårigt polisiärt underrättelsearbete. Ett underrättelsearbete som inte verkar nå fram till våra beslutsfattare.

– De som är satta att fatta beslut, att skapa nya lagar, har inte tagit hänsyn till dessa rapporter. Och frågan är om vi nu har kommit till en punkt där hårdare lagar och regler inte längre har någon funktion. Det finns så enormt många unga därute som kan tänka sig begå de här brotten, och de skräms inte av hårdare straff, säger Ardavan.

MÅNGA AV DESSA unga har gått över en gräns, de ser ingen väg tillbaka. Och de är svåra att nå med ett förändringsarbete. Ardavan är läkare och gör en jämförelse med en cancerbehandling.

– Du måste gå in aggressivt och behandla cancern så fort du har hittat den. Om du väntar tills cancern har spritt sig så kan du vara hur aggressiv som helst, det kommer inte hjälpa. Likadant är det med de här ungdomarna, det har gått för långt, nu spelar höga straff liten roll, förklarar han.

Vi kan alltså inte bara stifta hårdare lagar, utan åtgärderna måste sättas in på två sätt.

– Polisen måste få fler möjligheter att gå in, gripa och lagföra, och här hjälper de strängare lagarna till. Men när vi gjort det, när vi använt vårt våldsmonopol och rensat ut, då måste vi hindra nyrekryteringen! säger Ardavan.

Vi får inte slå oss till ro efter att polisen lyckats med ett stort tillslag, när brottslingar blir dömda till höga straff och ett gäng försvagats. Det är nu det egentliga arbetet ska dra igång, och det börjar i skolan.

– De flesta nyrekryteringar tar plats på skolorna. Vi behöver ha betydligt mer resurser till våra skolor. Vi behöver ha många fler kuratorer som kan fånga upp barn som befinner sig i gränssonen till brottslighet för att sedan gå in och bryta detta, menar Ardavan.

EN KURATOR SKA kunna se redan på en tioåring om det finns antisociala beteendemönster. Kuratorn ska då kontakta socialtjänsten och göra en så kallad barn i fara-anmälan.

– Om det inte finns någon grund för att ta barnet från sin familj, ska man istället ha ett samtal med familjen och vid det samtalet ska det finnas kuratorer från skolan, lärare och

FOTO: PATRICK PERSSON, WWW.PPRESS.SE

”Vi behöver ha betydligt mer resurser till våra skolor. Vi behöver ha många fler kuratorer som kan fånga upp barn som befinner sig i gränssonen till brottslighet”

personal från socialtjänsten, säger Ardavan.

Ett sådant samtal kan givetvis utmynna i att föräldrarna säger sig inte behöva någon hjälp, och då kan samhället inte göra mer. Men Ardavan menar att det finns många föräldrar som vill ha hjälp.

– Det kanske framkommer att barnet har ADHD, eller ligger inom autism-spektrumet eller haft depressioner, och då ska man få hjälp av barn- och ungdomspsykiatri, säger han.

Idag är dock väntetiden till barn- och ungdomspsykiatri mycket lång. Något som upp-
rör Ardavan:

– Det duger inte! Jag har en idé om att vi måste skapa ett slags center för barn. Ett center där man har en grupp av psykologer, psykiatriker, socionomer från socialtjänsten, männis-

kor från polisen och skolan som arbetar tillsammans. Som fångar upp de här barnen och följer dem. Jag talar inte nu om ett hem, eller ett boende för barnet, utan ett samarbetscenter för olika experter, förklarar Ardavan.

ARDAVAN ÄR INTE BARA läkare, expert i kriminologi och författare till otaliga rapporter, han är dessutom djupt engagerad i dessa barn och har tydliga åsikter om vad vi som samhälle måste göra.

– Har vi inte det här samarbetet, om vi inte kommer ut till skolorna och identifierar de här barnen som är i riskzonen, och går in med stöd och hjälp till familjen, kommer det här aldrig att kunna stoppas, säger han.

Ardavan menar att om vi inte stoppar nyrekryteringen av barn så kommer nätverken fortsätta att växa, skjutningarna öka och många människor dödas. Han har tidigare sagt att han inte på något sätt är emot hårdare straff men är tydlig med att det inte är den enda lösningen.

– Vi skulle kunna införa dödsstraff i Sverige, ha offentliga avrättningar av kriminella, utan att det stoppar nyrekryteringen! Har vi inte med oss det brottsförebyggande arbetet finns det ingen lag i världen som kan stoppa det fortsatta våldet och den ökande kriminaliteten, avslutar Ardavan Khoshnood. ■